

МАСШТАБИ І ТЕНДЕНЦІЇ БАНКРУТСТВА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ

Анотація. Проаналізовано стан та особливості банкрутства підприємств в Україні. Запропоновано заходи щодо підвищення платоспроможності вітчизняних підприємств.

Аннотация. Проанализированы состояние и особенности банкротства предприятий в Украине. Предложены мероприятия по повышению платежеспособности отечественных предприятий.

Annotation. The condition and features of bankruptcy of the enterprises in Ukraine are analysed. Measures for increase of solvency of the domestic enterprises are offered.

Ключові слова: суб'єкт господарювання, банкрутство, неплатоспроможність, фінансова стабільність, антикризове управління.

Актуальність обраної теми випливає з того, що до недавнього часу для більшості суб'єктів господарювання процеси банкрутства були маловідомі. Лише в період реформування економіки (після ліквідації планового розподілу використання грошових ресурсів) відчутними стали такі економічні явища, як нерентабельність, неплатоспроможність підприємств. Тенденції банкрутства поширюються не лише на окремих суб'єктів господарювання, але й на галузі економіки, наприклад сільське господарство, яке вже впродовж багатьох років перебуває в глибокій фінансовій кризі і де понад 85 % господарюючих суб'єктів закінчують свою діяльність щорічно із збитками; у промисловості збитковим є кожне друге підприємство [1].

Проблемі дослідження банкрутства та антикризового управління присвячено праці багатьох вітчизняних та закордонних науковців, серед яких: С. Беляєв, Р. Біловол, Т. Білоконь, А. Гордєєва, Ю. Зайченко, Л. Лігоненко та ін. [1].

Метою даного дослідження є аналіз масштабів та тенденцій банкрутства підприємств України в сучасних умовах господарювання та визначення шляхів його подолання.

Одним із перших сигналів банкрутства є неплатоспроможність підприємства. З фінансового погляду це означає, що підприємство поглинає ресурси або кошти кредиторів (постачальників, банків, власних працівників, акціонерів), їх товари, гроші та послуги; формує недоплати з податків та інших обов'язкових платежів [2].

Згідно з інформацією, яка надходить до Державного департаменту з питань банкрутства, протягом 2011 року порушено 11 338 справ про банкрутство підприємств різної форми власності, тоді як у 2010 році ця кількість складала 13 792 справи, тобто на 17,8 % більше. З них справ про банкрутство державних підприємств та підприємств з державною часткою вище 25 % порушено на 6 % більше, ніж за 2009 рік. Так, справ про банкрутство державних підприємств порушено на 4 % менше, підприємств з державною часткою вище 25 % – на 12 % менше [3].

До головних причин, які призвели до збільшення в Україні кількості фінансово неспроможних підприємств, можна віднести такі: кризові явища в економіці країни, інфляцію, загальне падіння обсягів виробництва, кризу неплатежів, недоліки в приватизації, зростання масштабів "тіньової" економіки, недосконалість законодавства у галузі господарського права і податкової політики та неефективний фінансовий менеджмент [2].

Узагальнюючи вітчизняний та світовий досвід, можна сформулювати основні напрямки підвищення платоспроможності вітчизняних підприємств:

1. Усунення неплатоспроможності: скорочення змінних витрат за рахунок автоматизації виробничого процесу й скорочення персоналу основних і допоміжних підрозділів; відстрочка й реструктуризація по можливості кредитної заборгованості; прискорення оборотності дебіторської заборгованості за рахунок скорочення періоду комерційного кредиту; нормалізація розміру запасів товарно-матеріальних цінностей за рахунок збуту запасів готової продукції.

2. Відновлення фінансової стабільності: зростання чистого доходу за рахунок проведення ефективної цінової політики, застосування системи знижок і методів просування продукції на ринок; оптимізація податкового пресу на господарський процес у результаті використання легальних схем зниження бази й ставок оподаткування.

3. Проведення реорганізації або реструктуризації підприємства, вдосконалення його організаційної структури та корпоративного управління, формування портфеля технологій виробництва відповідно до умов кризового стану ринку [1].

Проаналізувавши стан та особливості банкрутства в Україні, можна зробити такі висновки: незважаючи на неоднозначність і суперечливість цього явища, необхідно розуміти, що банкрутство є нормальною процедурою, спрямованою на відновлення платоспроможності боржника або його ліквідації в разі неможливості подальшої діяльності. Проте наявність в Україні значної кількості збиткових підприємств унеможлиблює використання повною мірою процедур банкрутства. Тому пріоритетним буде застосування щодо неплатоспроможних вітчизняних підприємств санаційних процедур перед ліквідаційними.

Наук. керівн. Мельник В. І.

Література: 1. Беяев С. Эффект банкротства / С. Беяев // Экономика и жизнь. – 2008. – № 24. – С. 1–5.
2. Наливайко А. П. Теорія стратегії підприємства. Сучасний стан та напрямки розвитку : монографія / Наливайко А. П. – К. : КНЕУ, 2009. – С. 153–158. 3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.